

# ANALYSE AF VÆRKER FRA DEN GRÆSKE OLDTID

Al kunst har sit udgangspunkt i mennesket. Værkerne afspejler derfor:

1. De samfundsforhold, som kunstneren har levet under på det givne tidspunkt.
2. Kunstnerens og/eller samfundets livssyn.
3. Kunstnerens forudsætninger: Hvad har han villet, hvad har han kunnet?
4. Almenmenneskelige forhold som også taler til os i dag.

Når man skal analysere og fortolke et værk fra den græske oldtid, kræver det forudsætninger. For at kunne indkredse punkterne 1-3 er det en fordel at have et kendskab til den periode, kunsten er skabt i, og at vide noget om udtryksformerne og deres udvikling. Til punkt 4 må man være i besiddelse af en vis træning i at se på billeder, og til alle punkterne er et kendskab til de forskellige typer af kunstværker og genstande, nødvendigt.

## FORSLAG TIL FREMGANGSMÅDE VED ANALYSE OG FORTOLKNING AF ANTIKKE VÆRKER:

### 1. Præsentation

Det første man skal gøre er at give en kort præsentation af værket ud fra de faktaoplysninger, som ledsager værket: værktype, størrelse, original eller kopi, fundsted, evt. kunstner og datering. Læg desuden mærke til værkets bevaringstilstand.

Husk at et fotografi kun viser værket i en bestemt vinkel.

### 2. Beskrivelse/analyse

Herefter bør man give en præcis og udførlig beskrivelse af værket, hvor man gør rede for følgende:

#### A. Ved skulptur.

- \* Materiale og fremstillingsteknik.
- \* Emne: Personer og deres eventuelle omgivelser samt den situation, de befinder sig i.
- \* Figurens stillingsmotiv: frontalt, i kontrapost, frit.
- \* Kroppen: proportioner, muskulatur, klædedragt og eventuelle attributter.
- \* Ansigtet: ansigtstræk, frisure, udtryk og følelser
- \* Figurens forhold til virkeligheden: I hvor stor udstrækning er motivet virkelighedsnært og naturtro mht. motiv og udtryksform? Er figuren overvejende naturalistisk, idealiseret eller stiliseret.

#### B. Ved maleri (fresker, vasmaleri og mosaikker).

- \* Materiale, farver og fremstillingsteknik.
- \* Ved vasmaleri: vaseform og anvendelse.
- \* Motiv: Beskrivelse af figurscener og ornamentik. Er der perspektiviske gengivelser? Hvordan er figurer mm. placeret i billedkompositionen? Beskriv personernes eventuelle omgivelser og den situation, de indgår i. Beskriv også deres køn, antal, frisurer, klædedragter, bevægelser, attributter mm. Fortæller billedet en historie?
- \* Skildringens forhold til virkeligheden: I hvor stor udstrækning er den virkelighedsnær og naturtro mht. motiv og udtryksform?
- \* Ved udsmykning af vaser eller andre brugsting: Understreger billederne tingenes funktion?

#### C. Ved arkitektur.

- \* Materialer og bygningstype.
- \* Grundplan: Form (rektangulær, kvadratisk, rund) og proportioner. Antal rum, indre gårde mm.
- \* Byggeteknik: Søjlnes antal og placering, kapitæler, baser og udformning (doriske, joniske eller korinthiske). Overbygning (-triglyffer, -metoper, -friser mm.). Tagkonstruktion.
- \* Evt. skulpturudsmykning på gavle, -metoper eller -friser: Hvad forestiller de? Hvordan er de udført? Hvilken betydning har de haft?

### 3. Fortolkning

#### Ved billedkunst (skulptur og maleri)

Motiv: Hvad vil kunstneren sige noget om?  
Holdninger: Hvilke holdninger til emnet kan tolkes ud af kunstværket?  
Hvilken tilværelsesfortolkning (livssyn) repræsenterer værket?

#### Ved arkitektur

Fastlæg bygningens funktion. Hvad har betydet mest, æstetik, monumentalitet eller funktion, og hvordan fremgår det af bygningen? Understreger skulpturudsmykningen bygningens funktion?

### 4. Perspektivering

Inddrag den del af din viden om kunst og litteratur, mytologi og historisk udvikling, som kan sættes i forbindelse med dette værk.  
Hvordan passer værket ind i dit kendskab til perioden mht. form, funktion og datering samt evt. til kunstneren?

### 5. Personlig vurdering

Hvad synes du selv om værket? Kan det fortælle os noget om menneskets vilkår i tilværelsen, som også er aktuelt i dag? Er du enig i det livssyn, som værket repræsenterer?

## HVORDAN DATERER MAN VÆRKERNE

### Kronologiske holdepunkter

Kronologiske holdepunkter er genstande af keramik eller skulpturer, der er sikkert daterede, fordi de er knyttet til daterede begivenheder.

Kronologiske holdepunkter kan fx være:

1. Geometrisk keramik fundet i Den Nære Orient, hvor kronologien er bedre kendt gennem 700-tallet f.Kr., end den er i Grækenland selv.
2. Sifniernes skatkammer i Delfi, som er bygget omkring 530/525 f.Kr., hvis en historisk begivenhed omtalt hos historikeren Herodot står til troende. Skatkammerets rige skulpturelle udsmykning er en hjælp til datering af anden skulptur og af vasmaleri og bruges især til at datere de første attiske rødfigursvaser.
3. Keramik som er fundet i en sammenhæng, der er knyttet til en dateret begivenhed, fx nogle vaseskår fra athenernes gravmæle ved Marathon, der kan dateres til 490 f.Kr.
4. Persernes ødelæggelser i Athen i 480 f.Kr., som har sat sig spor i kulturlagene både på Akropolis og på Agora.

Ved hjælp af disse holdepunkter kan man udarbejde en relativ kronologi for de genstande, der stilistisk ligger imellem de fast daterede oldsager. Man går ud fra, at der er en jævn stilistisk udvikling, således at man kan indplacere de vaser og skulpturer, som ikke kan dateres ad anden vej.

Kunstnerne var også dengang mere eller mindre konservative og vi kan ikke vide, om en given oldsag var gammeldags eller forud for sin tid. Den relative kronologi er derfor kun et ideelt kronologisk skelet.

En del af de dateringer, der forekommer i denne bog, er vedtagne, fx periodeinddelinger som arkaisk, klassisk og hellenistisk: Slutningen på den arkaiske periode angives til 480 f.Kr., det år perserne invaderede Grækenland; begyndelsen af den hellenistiske periode anføres som 323 f.Kr. – Aleksander den Stores dødsår.